

Bruxelles, 18 septembrie 2018
(OR. en)

12067/1/18
REV 1

**Dosar interinstituțional:
2018/0224(COD)**

RECH 371
COMPET 595
IND 237
MI 626
EDUC 318
TELECOM 278
ENER 298
ENV 584
REGIO 71
AGRI 416
TRANS 368
SAN 265
CADREFIN 194
CODEC 1446

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Nr. doc. Csie:	9865/18 + ADD 1
Subiect:	<p><i>Pregătirea Consiliului Competitivitate din 27-28 septembrie 2018</i></p> <p>Pachetul Orizont Europa: Programul-cadru pentru cercetare și inovare 2021-2027</p> <p>a) Propunere de REGULAMENT AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de instituire a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa și de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare</p> <p>b) Propunere de DECIZIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI de instituire a programului specific de punere în aplicare a programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa</p> <p><i>- Dezbateri de orientare</i></p>

I. INTRODUCERE

La 7 iunie 2018, Comisia a propus noul program-cadru pentru cercetare și inovare, Orizont Europa. Consiliul a demarat imediat examinarea propunerii. Un prim schimb de opinii la nivel politic a avut loc cu ocazia reuniunii informale a miniștrilor responsabili pentru cercetare, la 17 iulie 2018, la Viena. În cursul acestei dezbateri informale, președinția austriacă a perceput existența unui sprijin amplu pentru structura și principalele componente ale propunerii Comisiei Europene. Cu toate acestea, toate delegațiile au exprimat preocupări cu privire la chestiuni specifice care merită atenție în cursul negocierilor viitoare privind Orizont Europa.

Pe lângă discuțiile desfășurate în cadrul Grupului de lucru pentru cercetare al Consiliului, Președinția a invitat delegațiile să își transmită observațiile referitoare la propunerile privind regulamentul Orizont Europa și privind programul specific până la începutul lui septembrie 2018. Pe baza contribuțiilor primite din partea statelor membre, Președinția și-a actualizat graficul privind situația actuală a negocierilor (a se vedea anexa) și a identificat trei chestiuni principale cu privire la care sunt necesare orientări politice din partea miniștrilor pentru continuarea negocierilor.

II. PRINCIPALELE CHESTIUNI

1. TEMEIURILE JURIDICE ALE PROGRAMULUI ORIZONT EUROPA

La fel ca predecesorul său, Orizont 2020, Regulamentul privind programul-cadru Orizont Europa se întemeiază pe titlurile „Industria” și „Cercetarea și dezvoltarea tehnologică și spațiul” din TFUE (articolele 173, 182, 183 și 188 din TFUE). În plus, spre deosebire de deciziile anterioare privind programul specific, Comisia a hotărât să propună ca temei juridic și al programului specific de punere în aplicare a programului Orizont Europa titlurile „Industria” și „Cercetarea și dezvoltarea tehnologică și spațiul” din TFUE (articolele 173 și 182 din TFUE). Conform Comisiei, această decizie s-a bazat pe importanța crescută a inovării în cadrul programului Orizont Europa, în special pe măsurile avute în vedere în contextul Consiliului european pentru inovare (CEI). Această trecere la un temei juridic dublu ar însemna că programul specific pentru Orizont Europa ar trebui să fie adoptat în conformitate cu procedura legislativă ordinară (codecizie cu PE) în locul unei proceduri legislative speciale (adoptare după consultarea PE), astfel cum s-a procedat în trecut în cazul programelor specifice. Acest lucru a generat o discuție în cadrul grupurilor de pregătire ale Consiliului privind caracterul adecvat al acestor temeiuri juridice.

În iunie 2018, o serie de state membre au solicitat Serviciului juridic al Consiliului (SJC) să elaboreze un aviz scris cu privire la această chestiune, aviz emis de SJC la 25 iulie 2018¹. În acest aviz, SJC conchide că temeiurile juridice propuse de Comisia Europeană pentru regulamentul privind PC sunt corespunzătoare; în schimb, în ceea ce privește programul specific pentru Orizont Europa, SJC conchide că temeiul juridic dublu folosit de Comisie pentru propunerea sa de decizie de instituire a programului specific nu este adecvat și că, având în vedere obiectivul și conținutul propunerii, numai articolul 182 alineatul (4) din TFUE reprezintă temeiul juridic adecvat. În cazul în care Consiliul ar urma să adopte propunerea doar în temeiul articolului 182 alineatul (4) din TFUE, o astfel de adoptare ar avea loc în conformitate cu o procedură legislativă specială (adoptare doar de către Consiliu, după consultarea Parlamentului European și a Comitetului Economic și Social European).

1 11422/18.

La 11 septembrie 2018, Comisia Europeană a prezentat un document neoficial în care își explica raționamentul pentru alegerea făcută în ceea ce privește temeiul juridic propus.

Pentru a facilita discuția, Președinția a transmis o notă delegațiilor la 27 august 2018, explicând în detaliu potențialele căi de urmat pentru Consiliu pentru a soluționa această chestiune, inclusiv consecințele iminente atât pentru lucrările din cadrul Consiliului, cât și pentru colaborarea cu Parlamentul European.

Discuțiile la nivel tehnic din 3 și 13 septembrie au arătat că o majoritate clară a delegațiilor este în favoarea urmării avizului SJC și a modificării temeiului juridic al programului specific pentru Orizont Europa, astfel încât acesta să se întemeieze exclusiv pe articolul 182 alineatul (4) din TFUE, cu consecința că ar urma să se aplice procedura legislativă specială (adoptare după consultarea PE).

Acordul interinstituțional privind o mai bună legiferare din 13 aprilie 2016 precizează, la articolul 25, că „dacă se va avea în vedere o modificare a temeiului juridic care va duce la o transformare a procedurii legislative ordinare într-o procedură legislativă specială sau într-o procedură fără caracter legislativ, cele trei instituții vor avea un schimb de opinii cu privire la aceasta”. În urma discuțiilor de la nivel tehnic, Președinția consideră că s-a ajuns la acest punct. Prin urmare, pentru a obține un mandat politic clar pentru un eventual schimb de opinii interinstituțional, Președinția dorește să obțină opiniile miniștrilor cu privire la modul în care ar trebui procedat în această chestiune.

Întrebare pentru miniștri:

Având în vedere avizul Serviciului juridic al Consiliului și în lumina opiniilor exprimate de către delegațiile statelor membre și de către Comisie la nivel tehnic, are Consiliul în vedere o modificare a temeiului juridic care să implice o trecere de la procedura legislativă ordinară la procedura legislativă specială?

2. EXTINDEREA PARTICIPĂRII/PARTAJAREA EXCELENTEI

Pare să existe consens în rândul delegațiilor cu privire la două idei: în primul rând, excelența constituie elementul central al programului Orizont Europa. Aceasta este criteriul-cheie pentru progresul științific și adesea baza prosperității economice și a bunăstării societale. În al doilea rând, excelența nu are gen, pașaport sau frontiere. Se poate găsi oriunde, în fiecare stat membru și dincolo de frontierele Uniunii Europene.

Excelența nu înflorește izolat. Ea se dezvoltă în condițiile create de sistemul de educație, știință și inovare al fiecărei țări în parte. Ecosistemul pentru cercetare și inovare creează stimulentele pentru excelență la nivel național – sau, uneori, obstacolele din calea acesteia. Responsabilitatea pentru acest ecosistem le revine factorilor de decizie naționali, cu toate că Spațiul european de cercetare se străduiește să creeze, în timp, o piață europeană mai coerentă pentru cunoaștere. Statele membre fac mari eforturi pentru a-și îmbunătăți sistemele naționale de cercetare și inovare². Ca urmare, partajarea excelenței nu mai reprezintă o chestiune constând în „UE 15 versus UE 13”. Realitatea a devenit mai nuanțată, însă persistă anumite discrepanțe, intensitatea cercetării și a inovării fiind mai scăzută și participarea la Orizont 2020 mai redusă în special pentru statele membre care au aderat la UE în 2004 sau mai târziu.

Cea mai recentă ediție a Tabloului de bord european privind inovarea, pe 2018³, prezintă o dezvoltare inegală în Spațiul european de cercetare. 18 țări din UE au înregistrat creșteri ale performanței în materie de inovare, în timp ce 10 țări din UE au înregistrat scăderi. În loc să se reducă, decalajul de inovare în Europa tinde să se accentueze.

În plus, dovezile recente indică un impact negativ al exodului creierelor în Spațiul european de cercetare, care slăbește sistemele de inovare ale statelor membre care au aderat la UE începând cu 2004⁴. În ultimul deceniu, colaborările transfrontaliere în domeniul cercetării s-au dezvoltat mult mai puternic în partea vestică decât în partea estică a UE. Exodul creierelor este o consecință a unei combinații complexe de motive și nu există un panaceu pentru inversarea acestei tendințe printr-o singură măsură.

2 Eforturile depuse de statele membre și țările asociate au fost prezentate într-un recent „exercițiu de învățare reciprocă privind extinderea participării și consolidarea sinergiilor”, iunie 2018.

3 Comisia Europeană, Tabloul de bord european privind inovarea, 2018

4 Doria Arrieta, Pammolli, Petersen, *Quantifying the negative impact of brain drain on the integration of European science* (Cuantificarea impactului negativ al exodului creierelor asupra integrării științei europene), în *Science Advances*, 12 aprilie 2017

Chestiunea centrală în acest sens este în ce măsură programul-cadru al UE sprijină și completează eforturile naționale de promovare a excelenței și de reducere a decalajului de inovare în Europa.

Propunerea Orizont Europa cuprinde o serie de activități de sprijin care pornesc de la măsurile introduse în programul Orizont 2020, în special activitățile în echipe, programele de înfrățire, catedrele SEC și COST. În plus, Comisia Europeană propune o creștere substanțială a bugetului pentru aceste activități în raport cu Orizont 2020 (de la 800 de milioane la 1,7 miliarde EUR).

În observațiile transmise Președinției, unele state membre au sugerat măsuri suplimentare în domeniul extinderii participării/partajării excelenței, ca de exemplu:

- completarea obiectivelor programului Orizont Europa cu obiectivul consolidării unui Spațiu european de cercetare echilibrat și al stimulării competitivității acestuia în toate statele membre;
- introducerea ca obiectiv specific suplimentar al programului Orizont Europa a contribuției la societăți incluzive și inovatoare ale Uniunii Europene, a abordării decalajului de cercetare și inovare care se accentuează în UE și a stimulării participării tuturor statelor membre la programul Orizont Europa;
- redenumirea părții (4) a structurii programului Orizont Europa „Extinderea participării și consolidarea Spațiului european de cercetare” și înlocuirea termenului „partajarea excelenței” cu „extinderea participării”;
- introducerea unui sistem de accelerare a procedurii pentru proiectele de cercetare care provin din activitățile în echipe, din proiectele de înfrățire și din catedrele SEC;
- introducerea unor măsuri orizontale pentru extinderea participării, de exemplu prin proceduri de evaluare îmbunătățite sau prin contracararea „cluburilor închise”;
- analizarea posibilității unor salarii egale pentru toți partenerii din proiectele Orizont Europa;

- consolidarea sinergiilor dintre Orizont Europa și alte programe de finanțare ale UE, în special fondurile ESI (de exemplu în cazul strategiilor de specializare inteligentă);
- sprijinul financiar (de exemplu prin gestionarea orientată a fondurilor) pentru activitățile bilaterale și multilaterale ale statelor membre care vizează extinderea participării;
- referitor la CEC: numirea unor membri ai Consiliului Științific al CEC provenind din diverse părți ale Europei;
- referitor la CEC: stabilirea ca obiectiv a unei abordări mai incluzive în vederea creșterii numărului și a varietății instituțiilor-gazdă din cadrul UE, precum și a numărului cercetătorilor excelenți pe tot teritoriul UE;
- referitor la CEC: sprijinirea tinerilor cercetători, inclusiv a activităților punte între acțiunile Marie Skłodowska Curie și CEC;
- referitor la „Bursele pentru extinderea participării” în cadrul acțiunilor Marie Skłodowska Curie: introducerea unor experiențe de mobilitate orientate către țările subreprezentate în programul-cadru, pentru a le permite celor mai buni sau mai promițători cercetători, indiferent de naționalitate, să întreprindă activități de cercetare de nivel excelent și să își dezvolte competențele și carierele, atât în sectorul academic, cât și în cel neacademic;
- referitor la acțiunile Marie Skłodowska-Curie: sprijinirea cercetătorilor să se întoarcă în țara lor de origine.

Întrebare pentru miniștri:

Vă rugăm să indicați cerințele esențiale pe care ar trebui să le întrunească programul Orizont Europa în ceea ce privește extinderea participării/partajarea excelenței, inclusiv în lumina propunerilor statelor membre prezentate mai sus.

3. STRUCTURA PILONULUI 2 DIN CADRUL PROGRAMULUI ORIZONT EUROPA

Structura de ansamblu cu trei piloni a propunerii Orizont Europa a fost salutată de delegații. Comisia Europeană a propus o nouă structură pentru pilonul 2, cu o abordare mai bazată pe impact, care să funcționeze transversal în raport cu disciplinele științifice și sectoarele individuale ale industriei. În acest context, misiunile ar trebui să contribuie și la cooperarea transsectorială și interdisciplinară în diverse clustere, pentru a spori impactul societal. Discuțiile de la nivel tehnic au arătat că structura pilonului 2 („Provocări globale și competitivitate industrială”) ar putea necesita anumite ajustări.

În cursul verii, statele membre au oferit o serie de idei privind modalitățile de a îmbunătăți pilonul 2, ajungând la șapte clustere în loc de cinci. Dintre aceste propuneri, Președinția ar dori să menționeze câteva exemple:

- concentrarea pilonului 2 asupra „Provocărilor globale și competitivității industriale europene”;
- asigurarea faptului că toate nivelurile de maturitate tehnologică (TRL) sunt acoperite de acest pilon al programului Orizont Europa;
- împărțirea clusterului „O societate sigură și favorabilă incluziunii” în două clustere separate; extinderea clusterului „O societate favorabilă incluziunii”, acesta devenind un cluster referitor la „O societate favorabilă incluziunii, creativă, înclinată către reflecție și rezilientă”, care să includă subiectul migrației și modificarea numelui subclusterului „O societate sigură” în „Securitate civilă pentru societate”;
- propunerea unei abordări ascendente pentru „Tehnologiile generice esențiale ale viitorului” în cadrul clusterului „Dezvoltarea digitală și industria”;
- împărțirea clusterului „Climă, energie și mobilitate” în două clustere separate; introducerea unui cluster „Climă și energie” și a unui cluster separat „Mobilitate”;
- modificarea numelui clusterului „Alimente și resurse naturale” în „Bioeconomie, resurse naturale și mediu”;
- introducerea unor noi domenii de intervenție;
- alocarea unor bugete dedicate fiecărui domeniu de intervenție.

Întrebare pentru miniștri:

Vă rugăm să indicați cerințele esențiale pe care ar trebui să le întrunească programul Orizont Europa în ceea ce privește structura pilonului 2, inclusiv în lumina propunerilor statelor membre prezentate mai sus.

Anexa 1: Orizont Europa – situația actuală a negocierilor

Horizon Europe – State of play

e 20
u 18
· a t

